

The article highlights the relevance of introducing into the educational process of training future youth social workers such work disciplines as «Youth Policy», «Youth work in the field of leisure and volunteering», «Organization and infrastructure of youth work», «Training technologies in youth work»; the content and structure of selective educational components of the educational-professional program «Social work (Youth work)» are revealed; methods of teaching and learning, criteria for evaluating learning outcomes of a program are presented; the general, professional competences and program learning outcomes regulated by academic disciplines are singled out and analyzed. The peculiarities of the educational program for the preparation of future social workers for youth work through the analysis of selective components of the educational program of the Faculty of Social and Psychological Education of Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University are determined.

Key words: youth work, social work, training of future social workers, youth workers, educational and professional program.

УДК 37.036

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2021.82.21>

Лісунова Л. В.

ОСОБЛИВОСТІ ВИЯВЛЕННЯ ЕСТЕТИЧНОГО В ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОМУ МИСТЕЦТВІ І ЙОГО РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ЕСТЕТИЧНОГО СПРИЙНЯТТЯ МАЙБУТНІМИ ПЕДАГОГАМИ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН

Статтю присвячено проблемам виявлення естетичного в декоративно-прикладному мистецтві та його ролі у формуванні естетичного сприйняття майбутніми педагогами мистецьких дисциплін. У будь-який період свого розвитку суспільство стикається з проблемою, за якою мистецтво здатне суттєво та водночас по-різному впливати на естетичне сприйняття людини. Отже, необхідність пошуків дієвих шляхів використання його виховної функції кожного часу залишається актуальним.

Під час професійної підготовки найважливішим для формування естетичного сприйняття мистецьких дисциплін майбутніми педагогами є використання основних сфер життєдіяльності сучасного суспільства: природи та предметного середовища, створеного людиною, а також явищ суспільно-гуманітарного процесу і творів мистецтва, що дає змогу виявити дію і вплив естетичного, його форми. Мистецтво загалом і декоративно-прикладне мистецтво зокрема є вищим ступенем духовної діяльності суспільства, спрямованої на естетичне освоєння дійсності. Аналіз походження декоративно-прикладного мистецтва доводить до висновку, що поняття “декоративність” фіксує той важливий момент в історії культури, коли відбувається поштовх, який зумовив виокремлення естетичного відношення людини до дійсності як специфічного культурного феномену. Саме з декоративності починається процес естетичного відношення. Всі особливості естетичного сприйняття найбільш концентровано виявляються у творах мистецтва. Українська культура є однією з основних формуючих та утворюючих витоків гармонізації середовища, що може стати парадигматичною засадою, своєрідним зразком для розбудови універсальної домівки планетарного суб'єкта домобудування як проєкту гармонізації глобальних процесів у світі. Цей дім ідеальний, духовний, що стоїть на підмурках великої літератури живопису та архітектури, які, у свою чергу, створювалися під впливом народної української фольклорної пісенної та образотворчої спадщини.

Ключові слова: декоративно-прикладне мистецтво, естетичне сприйняття, сфери життєдіяльності сучасного суспільства, українська культура, педагоги мистецьких дисциплін, професійна підготовка, декоративний розпис, твори мистецтва

На початку ХХІ століття людство балансує на межі виживання: розум людини охоплений науково-технічними іграми, споживчими спокусами, переживаннями ядерних конфліктів, екологічних катастроф, страхом перед клонуванням людини; спостерігаються негативні тенденції, пов'язані із втратою духовних орієнтирів, прагматизацією свідомості та деперсоналізацією особистості, нівелюванням краси людського життя. На цій хвилі спостерігається пригнічення моральних і духовних цінностей людини. Гине людська особистість. Тому і сфера художньої освіти нині є глобальною “реконструкцією” всієї системи естетичного сприйняття і свідомості загалом. Особливо це проявляється в осмисленні естетико-художньої освіти майбутнього педагога мистецьких дисциплін. Головний глобальний і національний вимір педагогом мистецьких дисциплін естетичного сприйняття – гуманізм – є вищою метою і сенсом життя людини. Під час професійної підготовки найважливішим для формування естетичного сприйняття майбутніми педагогами мистецьких дисциплін є використання основних сфер життєдіяльності сучасного суспільства: природи і предметного середовища, створеного людиною, а також явищ суспільно-гуманітарного процесу і творів мистецтва загалом і творів декоративно-прикладного мистецтва зокрема, що дає змогу виявити дію і вплив естетичного, його форми. Враховуючи це, необхідно зазначити, що демократизація, гуманізація, модернізація професійного становлення особистості майбутнього педагога мистецьких дисциплін у вищому педагогічному навчальному закладі нині спричинює появу цілої низки актуальних питань, а саме: недостатню розробленість теоретичних основ використання сфер проявів естетичного у життєдіяльності сучасного суспільства

як універсальної характеристики людського чуттєво-емоційного сприйняття дійсності, засобів естетичного сприйняття, методичного забезпечення використання естетичного сприйняття у вищих навчальних педагогічних закладах; низьку зацікавленість викладачів, для яких естетичне сприйняття залишається сферою більше практичного пошуку, ніж систематичного теоретичного осмислення. На необхідність вирішення цих питань звертається увага в Національній стратегії розвитку освіти України на період до 2021 року. У цьому документі визначені пріоритети національної освіти щодо формування нового покоління гуманних, духовно багатих, висококультурних фахівців у мистецько-педагогічній сфері. Естетичне середовище – це багато-вимірний об'єкт, на який працюють художники, народні майстри, соціологи, архітектори, іміджмейкери, художники моди, велика сфера соціологічних та інших професій. Естетична сфера, естетичне середовище стають мегакультурною реальністю, яку створюють різні конгломерати діяльності, що потребують режисури як певної центрації цінностей (атракторів середовища) [3, с. 7].

Найбільш близько до теми дослідження є концепція естетичного сприйняття мистецтва як найпотужнішого компонента (джерела) оточуючої дійсності. Теоретичні підходи до естетичного сприйняття мистецтва мають глибокі історичні корені, привертаючи увагу багатьох науковців. Уперше на предметно-смісловому полі проблеми естетичного сприйняття сфери проявів естетичного вказав Аристотель, який тлумачив його як очищення душі за допомогою співчуття та естетичної насолоди. До питань дослідження естетичного сприйняття мистецтва зверталися Р. Арнхейм, М. Каган, О. Органова, С. Раппопорт, С. Рубінштейн, О. Рудницька, О. Щолокова, П. Якобсон та інші. Узагальнення і конкретизація різних поглядів у сфері мистецтвознавства (Є. Антонович, В. Вансалов, Н. Волкова, М. Ростовцев, В. Бєда, М. Кириченко) показує, що естетичне сприйняття педагога мистецьких дисциплін завжди було предметом особливої уваги педагогів-художників. У площині фахової підготовки вчителів образотворчого мистецтва було досліджено низку питань, дотичних до проблеми формування їх естетичного сприйняття, зокрема моделювання його засобами мистецтва (О. В. Стрілець). Питанням формування естетичного сприйняття майбутніх учителів образотворчого мистецтва засобами образотворчого мистецтва присвячені дослідження Л. Лісунової. Окремі питання стосовно формування естетичного сприйняття майбутніх учителів образотворчого мистецтва розглянуто у світлі різних аспектів естетичного сприйняття мистецтва.

Стрижень естетичного – це художня культура суспільства, це мистецтво. І. Зайцева, Л. Бутенко, Л. Масол, Н. Миропольська, М. Нечипоренко, Г. Тарасенко, А. Щербо, Б. Ананьєв, Л. Виготський, А. Леонтєв, П. Якобсон та інші визначали психолого-педагогічні механізми процесу естетичного сприйняття сфер проявів естетичного в життєдіяльності сучасного суспільства через осмислення соціальної самореалізації. Психологічні аспекти естетичного сприйняття на рівні "Я-концепції", потреби до самопізнання, його зміст і структура детально розглянуто як етнографічний напрям формування естетичного сприйняття у дослідженнях Б. Ананьєва, Р. Бернса, Л. Божович, У. Джемса, Е. Еріксона. Для осмислення порушеної проблеми велике значення мають праці Є. Антоновича, де розкриваються методи використання декоративно-прикладного мистецтва в педагогічному процесі. Про особливу цінність декоративно-прикладного мистецтва у культурній спадщині України наголошено у працях В. Прядки, О.Теліженка та інших. Незважаючи на те, що тривають дослідження з питань естетичного сприйняття мистецтва, але питання особливостей виявлення естетичного в декоративно-прикладному мистецтві та його роль у формуванні естетичного сприйняття майбутніх педагогів мистецьких дисциплін потребують ґрунтовного вивчення.

Мета статті – дослідження особливостей виявлення естетичного в декоративно-прикладному мистецтві і його роль у формуванні естетичного сприйняття майбутніх педагогів мистецьких дисциплін.

Для досягнення мети дослідження і розв'язання поставлених завдань використовувався такий теоретичний метод, як аналіз філософської, психолого-педагогічної та естетико-мистецтвознавчої літератури з метою виявлення різних підходів до розв'язання проблеми розкриття особливостей виявлення естетичного в декоративно-прикладному мистецтві і його ролі у формуванні естетичного сприйняття майбутніх педагогів мистецьких дисциплін.

Мистецтво загалом і декоративно-прикладне мистецтво зокрема є вищим ступенем духовної діяльності суспільства, спрямованої на естетичне освоєння дійсності. Всі особливості естетичного сприйняття найбільш концентровано виявляються у творах мистецтва. На думку О. С. Хлестун, мистецтво презентується як складна ієрархічна система, тобто єдність умінь, майстерності і творчості. Мистецтво як уміння (техніко-ремісничий аспект) має найбільш усталену систематизацію прийомів, навичок, засобів виразності, які, у свою чергу, адекватно описуються в термінах психології сприйняття. Мистецтво як майстерність спонукає до ідентифікації суб'єкта естетичного сприйняття у мистецькому творі як продуцента комунікативного процесу. Цей аспект отримав системне визначення як метаекологічної естетики; мистецтво як творчість актуалізує проблему темпоральності культури, креативності, що апелює до визначення акту комунікації [9, с. 15].

Мистецтво відбиває дійсність у художніх образах. Предметом мистецтва є об'єктивна дійсність, лише мистецтво відтворює світ в емоційно-почуттєвій формі. Найважливішою рисою мистецтва є його здатність емоційно впливати, збуджувати почуття естетичної насолоди у сприймаючого; ця риса настільки важлива, що без неї, як зауважив М. С. Каган, мистецтво виявляється зовсім не потрібним, незважаючи на його пізнавальні та ідейні достоїнства. На думку В. Татаркевич, катарсис розумівся як загально-естетична категорія, що охоплювала всі модальності чуттєвості. Тобто хорєя як первинний синтез мистецтв, який поєднував екс-

пресивні мистецтва й мистецтва конструктивні (до конструктивних відносилися скульптура, архітектура, живопис, а до експресивних – музика, поезія, танок), створював своєрідний симбіоз мистецтв [8, с. 76]. У своєму історичному розвитку суспільство вирішує проблему: мистецтво по-різному впливає на естетичне сприйняття людини, отже, необхідність пошуків дієвих шляхів використання його виховної функції кожного часу залишається актуальним. Ідеї художньо-естетичного виховання Б. Неменського розкриваються у книзі для вчителя «Мудрість краси», Б. Юсова – про поліхудожнє виховання особистості. У дослідженнях психологів Л. Виготського, І. Дубровіної, Р. Немова, С. Рубінштейна та інших наголошено, що емоційне насичення є стрижнем для нормальної життєдіяльності людини, а видове і жанрове розмаїття мистецтва здатне забезпечити це емоційне задоволення. Краса лежить в основі естетичного сприйняття, адже під час створення художнього твору виникає гармонія форм, витонченість, неповторна кольорова гама, народжені грою фантазії та уяви. У педагогіці мистецтва проблема використання взаємодії різних видів мистецтв у навчально-виховному процесі досліджувалась у наукових працях Є. Абдуліна, Л. Баженова, О. Мелік-Пашаєва, Л. Масола, В. Ражнікова та інших. Взаємодія мистецтв у змісті навчального процесу більше впливає на гармонійний розвиток особистості, ніж за отримання розрізнених художніх вражень.

Поряд із професійним мистецтвом жило і здобуло свій розвиток українське народне образотворче та декоративно-прикладне мистецтво. Як зазначив А. С. Канарський, визначаючи сутність естетичного через поняття прояву небайдужості та безпосередності, саме декоративно-прикладне мистецтво протистоїть збайдужінню людини до суспільних форм прояву та освоєння предметів першої життєвої необхідності [4]. Під час історичного розвитку твори народного мистецтва залишаються симбіозом матеріальної і духовної культури народу. На думку Л. Б. Мізіної, методологічна роль категорії декоративності полягає у розкритті суперечливості естетичного та утилітарного в художній діяльності. Аналіз походження декоративно-прикладного мистецтва доводить до висновку, що поняття декоративності фіксує той важливий момент в історії культури, коли відбувається поштовх, який зумовив виокремлення естетичного відношення людини до дійсності як специфічного культурного феномена: саме з декоративності починається процес естетичного відношення.

Естетичне сприйняття народного декоративно-прикладного мистецтва прилучає майбутніх педагогів до духовних традицій народної культури, джерел, художніх і виконавських технік майстрів народного мистецтва [10, с. 16]. Проаналізувавши дослідження О. Бованенко, можна зазначити, що до народного мистецтва належать такі види: художнє деревообробництво, художня обробка каменю, художня обробка шкіри й рогу, художня кераміка, художнє скло, художнє плетіння, в'язання, художнє ткацтво, килимарство, вишивка, мереживо, виготовлення виробів із бісеру, емалі, а також меблів, посуду, хатніх прикрас, іграшок, одягу, ювелірних виробів [1].

Декоративно-прикладне народне мистецтво тісно пов'язане із традиціями, святами, обрядами, ритуалами. Як зазначив С. Рапопорт, у сучасному декоративно-прикладному мистецтві простежуються давні традиції народної творчості з урахуванням розвитку сучасної техніки, технології, дизайну.

Як зазначила О. Бованенко, відповідно до художньої обробки матеріалів декоративно-прикладне мистецтво поділяють на такі види, як робота з текстилем (художня обробка тканини (батик, шкіра), художня вишивка та гаптування, художнє плетіння і в'язання, художнє мереживо, художнє ткацтво, художнє килимарство, гобелен, художня вибійка); робота з деревом (художнє різьблення, художнє випалювання, лозоплетіння); робота з керамікою і каменем (художня кераміка, художня обробка каменю, художнє скло, художнє гончарство); робота з металом (художнє ковальство, художнє литво, художнє гравіювання, художнє карбування, філігрань (скань)); робота зі специфічними матеріалами (художня аплікація та витинанка, декоративний розпис, писанкарство, лялькарство, художнє бісероплетіння, флористика) [1].

Сучасними техніками декоративно-прикладного мистецтва є декупаж, оригамі та пап'є-маше стали дуже популярними.

На думку Л. Бабенка, естетичне сприйняття народного мистецтва пов'язане із серцевинними явищами національної культури, що формують певну рису і професійного мистецтва – саме тут відбувається зближення, взаємне доповнення і взаємопроникнення народного та професійного мистецтв. Як зазначив Ю. Легенький, у різні роки формувалися різні підходи щодо повернення до креативних витоків, які закладають фундамент домівки, оселі, ойкумени людського середовища [7].

Естетичне сприйняття української культури та мистецтва є однією з основних формуючих та утворюючих витоків гармонізації середовища, що може стати парадигмічною засадою, своєрідним зразком для розбудови універсальної домівки планетарного суб'єкта домобудування як проєкту гармонізації глобальних процесів у світі. Цей дім ідеальний, духовний, що стоїть на підмурках великої літератури, живопису та архітектури, які, у свою чергу, створювалися під впливом народної української фольклорної пісенної та образотворчої спадщини [7, с. 23].

Одним із найпопулярніших видів українського декоративно-прикладного мистецтва є український декоративний розпис загалом і Петриківський розпис зокрема, який було включено до Репрезантивного списку нематеріальної культурної спадщини людства ЮНЕСКО [2].

У Петриківському розписі найкраще можна простежити особливості виявлення естетичного та його роль у формуванні естетичного сприйняття майбутніх педагогів мистецьких дисциплін [5]. Роботи В. Василенка, О. Найдена, В. Щербаківського, М. Юр присвячені художній специфіці декоративних розписів як особли-

вого виду декоративного мистецтва. У проблемі осмислення формування естетичного сприйняття майбутніми педагогами мистецьких дисциплін велику роль відіграють праці З. Васиної, М. Відейка, Л. Гуменної, в яких указується на те, що особливості естетичного сприйняття сягають витоків українського декоративного розпису – Трипільської культури. Ідеальний вигляд умовності форми як об'єму в українській образотворчості – це коли тривимірне зображення тяжіє до декоративного, а з декоративно-лінійного образу виокремлюється "жива природа", тобто, той самий тривимір. На думку Ю. І. Нікішенка, орнаментика у традиційній культурі відігравала надзвичайно важливу роль, акумулюючи надбання народу в галузі мистецтва та його знання про оточуючий світ. Орнамент зберігає інформацію про далеке минуле нашого народу, його етнічну історію та культуру. За словами І. Ю. Іванової, орнамент є самостійною художньою структурою, що має свою образність і складну систему виразних засобів. Істотно його педагогічна роль у засвоєнні художньої спадщини минулого. П. А. Флоренський підкреслював, що трактування орнаменту – це глибоко змістовне і філософське за характером художньої образності мистецтво, рівень розвитку якого є ознакою цільності культури, її органічності.

Найдавніший вид українського народного розпису – писанкарство, що має велику кількість зображень образно-символічного змісту. Із глибокої давнини ведуть свій початок історія писанки, її значення та символіка. Наприкінці XIX століття розпочалося наукове вивчення символіки української писанки. Різні аспекти писанкарства досліджували М. Сумцов ("Писанки", 1891 р.), С. Кульжинський ("Опис колекції народних писанок", 1889 р.), М. Кордуба ("Писанки на Галицькій Волині", 1899 р.), В. Шухевич ("Тупульщина", 1904 р.), В. Щербаківський ("Основні елементи орнаменталістики українських писанок і їхнє походження", 1925 р.), С. Таранущенко ("Українські писанки, як пам'ятки народного малярства", 1927 р.), І. Гургула ("Писанки Східної Галичини і Буковини у Львові", 1929 р.), М. Скорик ("Бойківські писанки", 1933 р.), Ераст Беняшевський ("Українські писанки", 1968 р.). Популяризували писанкарство й українські емігранти у США, Канаді та інших країнах. Зі становленням України як незалежної держави розпочався новий етап дослідження писанки.

Формуючи естетичне сприйняття майбутніх педагогів мистецьких дисциплін, треба враховувати, що в мистецтві загалом і в декоративно-прикладному мистецтві зокрема найбільш концентровано відбивається духовно-практична діяльність людини і, включаючись у структуру естетичного сприйняття, воно виявляє такі важливі сторони: розвиток смаків, ідеалів, прагнень, здібностей і потреб особистості на основі гуманізму як основному принципі мистецтва; усвідомлення естетичної значущості оточуючої дійсності; пробудження творчого духу людини, бажання творити за законами краси, прагнення звільнитися від сірості повсякденного життя; сприяння різносторонній гармонізації людини, прищепленню прогресивних способів мислення і системи поглядів; прокладання мостів до взаєморозуміння людей різних країн; реагування на зміни у суспільстві; активізування прагнення особистості до самовиховання, творчої самореалізації; мобілізуючи можливості людини у творчості і праці, сприяти здатності її образно сприймати світ; формування менталітету і таких рис характеру особистості як естетизм, чутливість, ліризм, пісенність, м'який гумор.

Висновки. Під час професійної підготовки найважливішим для формування естетичного сприйняття майбутніми педагогами мистецьких дисциплін є використання таких основних сфер життєдіяльності сучасного суспільства, як природа і предметне середовище, створене людиною; явища суспільно-гуманітарного процесу; твори мистецтва, що дає змогу виявити дію і вплив естетичного, його форми. Мистецтво загалом і декоративно-прикладне мистецтво зокрема є вищим ступенем духовної діяльності суспільства, спрямованої на естетичне освоєння дійсності. Всі особливості естетичного сприйняття найбільш концентровано виявляються у творах мистецтва. Українська культура є однією з основних формуючих та утворюючих витоків гармонізації середовища, що може стати парадигмічною засадою, своєрідним зразком для розбудови універсальної домівки планетарного суб'єкта домобудування як проекту гармонізації глобальних процесів у світі. Цей дім ідеальний, духовний, що стоїть на підмурках великої літератури, живопису та архітектури, які, у свою чергу, створювалися під впливом народної української фольклорної, пісенної, образотворчої спадщини [9]. Тому так важливо залучити до педагогічного процесу твори українського декоративно-прикладного мистецтва як основного засобу формування естетичного сприйняття майбутніми педагогами мистецьких дисциплін.

Перспективами подальших досліджень у цьому напрямку є використання основних сфер життєдіяльності сучасного суспільства та особливості виявлення естетичного у природі, у предметному середовищі, створеному людиною, а також явищ суспільно-гуманітарного процесу. Широкі можливості для формування естетичного сприйняття майбутніми педагогами мистецьких дисциплін мають явища, процеси, конкретні предмети природи, тому що естетичне сприйняття характерне передусім для природи і космосу. Міцним джерелом формування естетичного сприйняття майбутніми педагогами мистецьких дисциплін, на думку О. М. Леонтьєва, є створена людиною матеріальна культура, до якої входить предметне середовище, виділене людиною, осмислене нею, перетворене, вдосконалене, що задовольняє потреби людей і має свої особливі риси. Передусім естетичні цінності предметного середовища, створені працею, є знаряддям олюднення і формування естетичних почуттів, краси. Враховуючи тему нашого дослідження, а саме формування естетичного сприйняття майбутніми педагогами мистецьких дисциплін, можна зазначити, що народні

обряди і свята як художні форми світової і національної культури містять величезний почуттєво-естетичний потенціал, механізми реалізації якого діють як на почуттєво-раціональному рівні естетичного сприйняття, так і на емоційно-підсвідомому рівні.

Використана література:

1. Бованенко О. Формування художньо-естетичної культури студентів педагогічних університетів у процесі декоративно-прикладної діяльності: автореф. дис.... канд. пед. наук 13.00.07: теорія та методика виховання. Київ : Нац. ун-т культури і мистецтв, 2018. 20 с.
2. Гарькава Т. Петриківський декоративний розпис: підручник. Дніпро : Ліра, 2017. 211 с.
3. Джеймісон Ф. Постмодернізм, або логіка культури пізнього капіталізму. Пер. з англ. Петра Дениска. Київ : Курс, 2008. 504 с.
4. Канарский А. Диалектика эстетического процесса. Генезис чувтвовой культуры. Київ : Вища школа, 1982. 191 с.
5. Купрієнко В. Петриківський первоцвіт: методичний посібник. Київ : Мандрівець, 2015. 40 с.
6. Легенький Ю. Культурология орнамента. Киев: Ун-т "Україна", 2015. 288 с.
7. Легенький Ю. Эстетика українського етнодизайну. Київ, 2018. 254 с.
8. Татаркевич В. Античная эстетика. Москва : Мистецтво, 1977. 327 с.
9. Хлестун О. Мистецькі засоби гармонізації комунікативного середовища у просторі сучасної культури: автореф. дис. ... доктора культурології: 26.00.01 Теорія та історія культури. Київ : Нац. ун-т культури і мистецтв, 2019. 38 с.
10. Щолокова О. Основи професійної художньо-естетичної підготовки майбутнього вчителя [монографія]. Київ : Екс Об, 1996. 172 с.

References:

1. Bovanenko O. (2018) Formuvannia khudozhno-estetychnoi kultury studentiv pedahohichnykh universytetiv u protsesi dekorativno-prykkladnoi diialnosti: avtoref. dys. na zdobuttia naukovoho stupenia kandydata pedahohichnykh nauk 13.00.07 – teoriia ta metodyka vykhovannia [Formation of artistic and aesthetic culture of students of pedagogical universities in the process of decorative and applied activity: author's ref. dis. for the degree of candidate of pedagogical sciences 13.00.07 – theory and methods of education.].Kyiv: Nats. un-t kultury i mystetstv, 20 s. [in Ukrainian].
2. Harkava T. (2017) Petrykivskiy dekorativnyi rozpys: pidruchnyk [Petrykivka decorative painting: textbook]. Dnipro: Lira, 211 s. [in Ukrainian].
3. Dzheimison F. (2008) Postmodernizm, abo Lohika kultury piznoho kapitalizmu / per. z anhl. Petra Denyska [Postmodernism, or the Logic of the culture of late capitalism / trans. from English Petra Deniska]. Kiev: Course, 504 s. [in Ukrainian].
4. Kanarskyi A. (1982) Dyalektyka estetychnoho protsesu. Henezys chuttievoi kultury. [The dialectic of the aesthetic process. Genesis of sensory culture. Kyiv: Higher school]. Kyiv: Vyshcha shk., 191 s. [in Ukrainian].
5. Kupriienko V. (2015) Petrykivskyi pervotsvit: metodychnyi posibnyk [Petrykivskyi primrose: a methodical manual]. Kyiv: Mandrivets., 40 s. [in Ukrainian].
6. Lehenkyi Yu. (2015) H. Kulturolohiya ornamentu [Culturology of ornament]. Kiev: University "Ukraine". 288 s. [in Ukrainian].
7. Lehenkyi Yu. (2018) Estetyka ukrainskoho etnodyzainu [Aesthetics of Ukrainian ethnodesign]. Kiev, 254 s. [in Ukrainian].
8. Tatarkevych V. (1977) Antychna estetyka [Ancient aesthetics]. Moscow: Art, 327 s. [in Russian].
9. Khlystun O. (2019) Mystetski zasoby harmonizatsii komunikativnoho seredovyscha u prostori suchasnoi kultury: avtoref. dys. na zdobuttia naukovoho stupenia doktora kulturolohii: 26.00.01 – teoriia ta istoriia kultury [Artistic means of harmonization of the communicative environment in the space of modern culture: author's ref. dis. for the degree of Doctor of Cultural Studies: 26.00.01 – Theory and History of Culture]. Kyiv: Nat. University of Culture and Arts,38s. [in Ukrainian].
10. Shcholokova O. (1996) Osnovy profesiinoi khudozhno-estetychnoi pidhotovky maibutnoho vchytelia: [monohrafiia] [Fundamentals of professional artistic and aesthetic training of future teachers: [monograph]]. Kyiv: Ex Ob,172 s. [in Ukrainian].

Lisunova L. V. Features of aesthetic identification in decorative and applied art and its role in the formation of aesthetic perception of future teachers of art disciplines

The article is devoted to the problems of revealing the aesthetic in decorative and applied art and its role in the formation of aesthetic perception of future teachers of art disciplines. At any period of its development, society faces a problem: art can significantly, and at the same time differently, affect the aesthetic perception of man, and therefore, the need to find effective ways to use its educational function at all times remains relevant. In the process of professional training the most important for the formation of aesthetic perception of future teachers of art disciplines is the use of basic spheres of modern society: nature, the subject environment created by man, the phenomena of socio-humanitarian process, works of art. forms. Art in general and decorative-applied, in particular, is the highest degree of spiritual activity of society, which is aimed at the aesthetic development of reality. Analysis of the origin of arts and crafts leads to the conclusion that the concept of decorativeness captures the important moment in the history of culture, when there is a shock that led to the separation of human aesthetic attitude to reality as a specific cultural phenomenon from decorativeness begins the process of aesthetic attitude. And all the features of aesthetic perception are most concentrated in works of art. Ukrainian culture is one of the main forming and forming sources of environmental harmonization, which can become a paradigmatic basis, a kind of model for building a universal home of the planetary subject of housing as a project of harmonization of global processes in the world. This house is ideal, spiritual, standing on the foundations of great literature of painting and architecture, which in turn were created under the influence of Ukrainian folk folklore song and art heritage.

Key words: decorative and applied art, aesthetic perception, spheres of life of modern society, ukrainian culture, teachers of art disciplines, vocational training, decorative painting, works of art.